

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Karla Šimky a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce: **M. A.**, zastoupeného Mgr. Umarem Switatem, advokátem se sídlem Kloknerova 2212/10, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2007, č. j. 55 Az 9/2006 - 48,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2007, č. j. 55 Az 9/2006 - 48, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaný jako stěžovatel brojí včas podanou kasační stížností proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým bylo zrušeno jeho rozhodnutí ze dne 26. 10. 2006, č. j. OAM-1200/LE-07-07-2006 a věc mu vrácena k dalšímu řízení. Rovněž mu bylo uloženo zaplatit náhradu nákladů řízení v částce 4 920 Kč k rukám žalobcova advokáta. Tímto rozhodnutím byla zamítnuta žalobcova žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Krajský soud dospěl v napadeném rozsudku k závěru, že žalovaný nezjistil řádně stav věci, zejména se nezabýval tím, zda žalobce požádal o ochranu před hrozící vážnou újmou orgány své země původu a zda mu byla odepřena, a zda tyto orgány zajišťují ochranu jednotlivce před vážnou újmou ze strany soukromých osob. Poukázal na to, že pokud žalobce nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu tvrdí, je povinností správního orgánu shromáždit informace o postupu žalobce ve vztahu k orgánům v zemi původu a o zemi původu jako takové. Nezjistí-li správní orgán tyto informace a žalobce během soudního řízení doplní svoje

tvrzení v tom, že státní orgán o ochranu požádal, ale ta mu bylo odepřena, potom trpí řízení před správním orgánem vadou.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti namítá nepřezkoumatelnost soudního rozhodnutí. Žalobce totiž během správního řízení neuváděl žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že se v zemi původu důvodně obává hrozící nebezpečné vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Jeho problémy se soukromou osobou nelze za hrozící vážnou újmu považovat. Rovněž poukázal na nevěrohodnost žalobcových výpovědí a na to, že připouští návrat do země původu poté, co vydělá nějaké peníze, aniž by ho považoval za nebezpečný. Nesouhlasí ani s výrokem č. II napadeného rozhodnutí, neboť je ze zákona osvobozen od placení soudních poplatků (§ 11 odst. 2 písm. a/ zákona o soudních poplatcích) a podle § 60 odst. 4 s. ř. s. mu tak nemůže být uložena náhrada nákladů řízení. K tomu poukazuje na rozsudek zdejšího soudu sp. zn. 7 Azs 71/2005. Přijatelnost kasační stížnosti spatřuje v tom, že pochybení krajského soudu je natolik zásadní, že by mělo dopad do hmotněnprávního postavení stěžovatele. Navíc je institut doplňkové ochrany poměrně nový a neexistuje ještě judikatura Nejvyššího správního soudu k jeho aplikaci. Navrhuje proto zrušení napadeného rozsudku.

Žalobce považuje kasační stížnost za nedůvodnou a plně souhlasí s krajským soudem v tom, že stěžovatel neučinil správný závěr o tom, že mu nehrozí v zemi původu nebezpečí vážné újmy.

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno po nabytí účinnosti zákona č. 350/2005 Sb. (tj. po 13. 10. 2005), postupoval zdejší soud podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále též „s. ř. s.“) ve znění novelizovaném uvedeným zákonem. Nejvyšší správní soud se proto ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná. Nejvyšší správní soud se vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu podrobně věnoval např. ve svých usneseních ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, případně ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57, (obě dostupná na www.nssoud.cz), a také ve svém rozsudku ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, uveřejněném ve Sb. NSS pod č. 1143/2007. Zde dospěl k závěru, že kasační stížnost může být ve smyslu § 104a s. ř. s. přijatelná i v případě, že je podána Ministerstvem vnitra z důvodu zásadního pochybení krajského soudu, které bude spočívat v tom, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva, případně že nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu., a to přesto, že takovým pochybením nelze zásadně zasáhnout do hmotně-právního postavení stěžovatele (Ministerstva vnitra).

Tak tomu bylo i v daném případě. Nejvyšší správní soud totiž dospěl k závěru, že krajský soud v daném případě hrubě pochybil při výkladu práva a přitom se jedná o pochybení takové intenzity, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Kasační stížnost byla tedy shledána přijatelnou. K tomuto závěru rovněž přispěla poměrná novost institutu doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Poté se mohl zdejší soud zabývat zde uvedenými důvody, přičemž důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel výslovně uplatňuje důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (*nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé*), konkrétně však namítá, že krajský soud postupoval v rozporu

se zákonem a judikaturou Nejvyššího správního soudu, pokud jeho rozhodnutí zrušil a uložil mu provést další dokazování. Taková námitka však bude spíše podřaditelná pod důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (*tvrzená nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení*).

Ze správního spisu k tomu vyplynulo, že dne 25. 10. 2006 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany, ve které uvedl, že svou vlast opustil proto, že je tam bez peněz a do České republiky přišel pracovat. O udělení mezinárodní ochrany pak žádá proto, že věřitel, od kterého si v Pákistánu půjčil peníze, ho chce zastřelit, pokud by se tam vrátil. Při pohovoru z téhož dne pak uvedl, že na cestu z Pákistánu se začal připravovat již v roce 2005, přičemž bezprostředním důvodem odjezdu byly výhrůžky lidí od nichž si půjčil peníze. Peníze žalobci půjčil muž, s jehož synem se žalobce v roce 2004 pohádal. Tento muž nejprve vyhrožoval žalobci kvůli hádce s jeho synem, avšak poté došlo k usmíření a začal mu opět vyhrožovat poté, co mu půjčil peníze. Nejprve po něm žádal vrácení peněz, avšak nyní po něm již peníze vrátit nechce, ale požaduje po žalobci, aby se do Pákistánu nevracel. Žalobce také připustil, že návrat od Pákistánu je možný, ale až tehdy, co v České republice získá doklady a vydělá si nějaké peníze, aby jeho rodina mohla prodat dům a přestěhovat se jinam. Rozhodnutím ze dne 26. 10. 2006 zamítl stěžovatel žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. V odůvodnění poukázal mimo jiné na nekonzistentnost a nelogičnost žalobcovy výpovědi a z toho vyplývající nemožnost udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Proti tomu podal žalobce žalobu a při ústním jednání před soudem uvedl, že se o pomoc před výhrůžkami věřitele v zemi původu obrátil na oddělení místní policie, kde se však nacházeli příbuzní jeho věřitele a odmítli se žalobcem sepsat protokol. Na nadřízený policejní orgán se však již neobracel, neboť jeho věřitel se o žalobcově aktivitě dozvěděl a poslal za ním „své dva lidi“, kteří ho hledali a žalobce tak neměl čas.

V daném případě je sporné, jestli žalobcem zmíněné problémy mohou být v daném případě důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, jak se domnívá krajský soud či nikoli, jak tvrdí stěžovatel.

Předně je třeba uvést, že institut doplňkové ochrany byl do zákona o azylu vsunut novelou pod č. 165/2006 Sb., která zároveň zrušila § 91 zakotvující institut překážky vycestování. Jakkoli nelze shledat úplnou shodu mezi zněním bývalého § 91 a nynějšího § 14a zákona o azylu, tak v těch částech, kde takovou shodu shledat lze, je možno i po účinnosti zákona č. 165/2006 Sb. aplikovat právní názory vyslovené Nejvyšším správním soudem ve vztahu k dříve účinnému § 91 zákona o azylu (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, www.nssoud.cz).

Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště. Odst. 2 tohoto ustanovení pak uvádí, že za vážnou újmu se podle tohoto zákona považuje: a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí

v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

V daném případě krajský soud podřadil žalobcem tvrzené potíže pod důvody podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tj. mučení nebo nelidské či ponižující zacházení, které spatřoval v tom, že žalobci může hrozit v zemi původu, že bude zabit svým věřitelem. Nejvyšší správní soud však zcela souhlasí se stěžovatelem v tom, že výpověď žalobce ve správním řízení týkající se jeho konfliktu se svým věřitelem vykazuje výrazné znaky nevěrohodnosti. Tu spatřuje zdejší soud zejména v nekonzistentnosti žalobcovy výpovědi a její částečné nelogičnosti (žalobce nejprve tvrdí, že je mu vyhrožováno kvůli tomu, že dluží peníze, následně si vzpomene, že mu bylo vyhrožováno již dříve, a to kvůli hádce se synem věřitele a poté uvádí, že nyní již po něm věřitel peníze vrátit nechce a smrtí mu vyhrožuje pouze, pokud by se vrátil do Pákistánu). Pomineme-li jistou nelogičnost spočívající v tom, že by žalobci půjčil peníze někdo, s jehož synem má žalobce spory, stále zde zůstává skutečnost, že věřitel bez jakéhokoli rozumného důvodu přestal peníze po svém dlužníkovi požadovat. Nevěrohodnost svojí výpovědi žalobce završil závěrem pohovoru, kdy uvedl, že by se do Pákistánu vrátit mohl až získá v České republice doklady a vydělá nějaké peníze. Toto jeho tvrzení je pak v příkrém rozporu s jeho údajnou obavou o život. Nejvyšší správní soud tak považuje postup stěžovatele, který v žalobcově případě neshledal důvody pro udělení doplňkové ochrany právě s ohledem na nevěrohodnost jeho výpovědi, za souladný se zákonem.

I kdyby však měl žalobce v Pákistánu skutečně takové problémy se svým věřitelem, o nichž hovoří, nemohl by to být důvod pro udělení doplňkové ochrany podle zákona o azylu. Udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu totiž připadá v úvahu pouze tehdy, je-li důvodná obava, že by cizinec utrpěl ve státu jehož je občanem, nebo je-li bez státního občanství, tak státu svého posledního trvalého bydliště, skutečné nebezpečí vážné újmy definované v odst. 2 tohoto ustanovení a současně nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany tohoto státu. Připustíme-li, že hrozba zabitím se strany soukromé osoby je hrozící vážnou újmou spadající pod písm. b) citovaného ustanovení (nelidské či ponižující zacházení), k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 - 52, uveřejněn ve Sb. NSS pod č. 1066/2007, je třeba zkoumat, zda žalobce využil ochrany státu, jehož je státním občanem (Pákistánu), či zda kvůli nebezpečí této vážné újmy takové ochrany využít nemohl. Právě tento požadavek pak zdejší soud v dané věci neshledává naplněným. Jak totiž vyplynulo ze žalobcovy výpovědi během ústního jednání, žalobce připustil, že se obrátil se žádostí o pomoc na místní oddělení policie, kde mu však pomoženo nebylo, neboť zde působili příbuzní žalobcova věřitele, na jehož jednání si stěžoval. O této žalobcově aktivitě se věřitel dozvěděl a žalobce již neměl čas k tomu, aby se obrátil na nadřízený orgán. Takové tvrzení v daném případě nelze akceptovat, neboť pokud by byl žalobce pronásledován věřitelem, tím spíše by hledal ochranu u nadřízeného policejního orgánu. Navíc za situace, kdy se jeho vycestování z důvodů na straně převaděče neustále odkládalo a to po dobu téměř jednoho roku. V takovém případě pak nelze shledat, že by žalobce využil ochrany státu jehož je občanem a ani není zřejmé, že by mu stát tuto ochranu odmítl poskytnout. Tvrzené potíže by tak nebylo možné považovat za dostatečné k udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, i kdyby je soud shledal věrohodnými. Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. byl shledán naplněným.

Stěžovatelovu námitku, že krajský soud pochybil i v případě výroku č. II, kterým mu uložil zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení podle § 60 odst. 1 s. ř. s., zdejší soud důvodnou

neshledal. Stěžovatel totiž směšuje odst. 1 a odst. 4 § 60 s. ř. s. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s., který byl ve vztahu k výroku č. II aplikován, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V řízení o žalobě byl žalobce úspěšný, neboť rozhodnutí stěžovatele krajský soud zrušil a zcela v souladu se zákonem tak bylo neúspěšnému stěžovateli uloženo uhradit žalobci náklady řízení. Ustanovení odst. 4 (*stát má proti účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení, které platil, není-li tento účastník osvobozen od soudních poplatků*), na něž se stěžovatel v kasační stížnosti odvolává, pak dopadá na situaci odlišnou. Toto ustanovení umožňuje soudu uložit neúspěšnému účastníkovi řízení zaplatit státu náklady řízení, které platil (např. svědečné, znalečné, tlumočné, odměnu advokáta ustanoveného soudem apod.). Soud však takové náklady nemůže uložit zaplatit účastníkovi, který je od soudních poplatků osvobozen. Rovněž toto ustanovení krajský soud správně aplikoval a je odraženo v poslední větě odůvodnění rozsudku na str. 5, kde soud poukazuje na to, že neúspěšnému stěžovateli nemůže uložit náhradu nákladů tlumočného, které musel stát zaplatit, právě s ohledem na to, že je stěžovatel ze zákona osvobozen od soudních poplatků. Odkazuje-li stěžovatel na rozsudek zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2005, č. j. 7 Azs 71/2005 - 61, tak ten je s právě uvedeným, jakož i postupem krajského soudu zcela v souladu. V citovaném rozsudku byl totiž zrušen výrok rozhodnutí krajského soudu, kterým bylo uloženo zaplatit náhradu nákladů řízení spočívající v odměně ustanoveného advokáta státu a nikoli úspěšnému účastníkovi řízení, který si advokáta zvolil na plnou moc, jako v daném případě.

Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Praze a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s.

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. října 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu